

vitiosus: U crkvu bismo došli da je u njoj ljepše; u njoj ljepše ne može biti kad je malo tko posjećuje, a oni koji je posjećuju nisu spremni ni oko čega se zauzeti, a najmanje sudjelovanjem u liturgijskom pjevanju.

To nas ne smije obeshrabriti. Trebamo i dalje raditi za što bolje spremanje liturgijskih slavlja, uvjereni da s pažnjom i pobožnošću izvedena liturgija (*digne, attente et devote*) i nama samima je izvor radosti i nadahnuća.

Sve Vas srdačno pozdravljam s iskrenom željom da pod Vašim vodstvom najavljeni seminar naših glazbenika pridonese većem i boljem shvaćanju vrijednosti liturgijskog pjevanja kod nas prema onoj poznatoj tvrdnji sv. Augustina: "Tko dobro i pobožno pjeva, dvaput moli".

Ivan BARTOLIĆ

SUBOTICA – ZRENJANIN

CRKVENO-GLAZBENI ŽIVOT U SUBOTIČKOJ I ZRENJANINSKOJ BISKUPIJI

O liturgijsko-glazbenom životu biskupije subotičke i biskupije zrenjaninske, treba reći da su u prošlosti bile na visini, i zauzimale su vodeće mjesto među biskupijama u našoj Domovini. Tim biskupijama i liturgijsko-glazbenom životu strašan udarac je zadao II. svjetski rat i poratne prilike. Poboljšanje, prvenstveno za subotičku biskupiju dolazi sa Vatikanskim saborom. Tadašnji subotički biskup, Matija Zvekanović, od početka odlazi na saborske sjednice i najviše se zauzima oko liturgijske obnove. Budući da crkvena glazba pripada liturgiji, biskup Zvekanović je uz pomoć Albe Vidakovića i tadašnjeg katedralnog regensa chori Franje Würtza, formirao glazbeni odbor, pod naslovom *Biskupijska kantorska komisija*. Taj odbor je proučavao nove odredbe i pratio saborska zbivanja u liturgijsko-glazbenom životu i počeo je postupno provoditi nove odredbe Sabora. Kantorska komisija tiskala je ciklostilom upute, umnažala note i priređivala biskupijske tečajeve za kantore i kantorice. I sve je išlo svojim tijekom, pa čak su se već i plodovi pokazali, kada je došlo ono, što se po ljudskom nije računalo. Najprije, iznenada je umro Albe Vidaković, iza njega redom svećenici i redovnice, članovi komisije, te konačno godine 1970. i sam predstojnik Franjo Würtz. Biskup Zvekanović tada formira novu Kantorsku komisiju i postavlja na čelo mladog svećenika i novoimenovanog regensa Josipa Mioča. Godine 1971. Biskupijska kantorska komisija preformirana je u *Liturgijski odbor biskupije*, a taj odbor ima sekciju za liturgiju, sekciju za glazbu i sekciju za crkvenu umjetnost. Članovi sekcije sami biraju pročelnike. Glazbena sekcija spomenute godine bira za pročelnika regensa Mioča, i tako, ta sekcija i danas djeluje na čelu sa svojim pročelnikom. Ukoliko se u kojoj godini netko javi za kantorske ispite, tada se unutar sekcije formira Ispitna komisija kantora. Od g. 1971. Glazbena sekcija zalaže se da bi kantori(ce) bili što bolje upućeni i uvedeni u rad u duhu II.

vatikanskog sabora. Sekcija je obavila popis kantora(ica) prema kvalifikaciji, zatim za zainteresirane, priređuje godišnje susrete s našim najpoznatijim crkvenim glazbenicima, te umnaža note, pogotovo za biskupijske prigodne proslave.

Može se kazati, da je liturgijsko-glazbeni život od sabora na ovamo išao, korak po korak. Što se tiče popjevaka, uglavnom se pjevaju stare, ali pomalo se poučavaju i nove. Prihvaćene su one popijevke, koje su lakšeg oblika, melodiozne i ritmički bliske. Od popjevaka uglavnom se pjevaju one, koje odgovaraju pojedinim liturgijskim činima, pa makar i ne u potpunosti, ali su u duhu liturgije. Vjernici u našim crkvama manje se poučavaju ali se zato sve više poučava prigodom vjeronauka. Zato samo djeca ili mlađi znadu novije pjesme. Scholu cantorum u pravom smislu, formirao je regens chori, kao nastavnik glazbe u gimnaziji Paulinum ali padom broja sjemeništaraca gotovo ne djeluje. U našim biskupijama svećenici se ne bave aktivnim poučavanjem popijevaka. To je prepušteno uglavnom orguljašima ili katehisticama. Što se tiče suradnje između svećenika i kantora(ica), može se reći da postoji, ali ipak su voditelji pjevanja prepušteni još uvijek sami sebi. Orguljaši(ce) su na raznom stupnju kvalifikacije. Imamo nekoliko solidnih orguljaša, ali dobro kvalificiranih malo, a to je radi prije spomenutih prilika u našim krajevima. U zrenjaninskoj biskupiji pjevaju se samo pučke pjesme, a u subotičkoj i zborne. Dva su dobra hrvatska zbora: katedralni zbor "Albe Vidaković", kojega vodi s. Mirjam Pandžić i novosadski zbor "Laudanti", kojega vodi Anica Nevolić. Na kraju, još jednom moram istaknuti, da su u subotičkoj biskupiji prilike specifične, ali ipak mnogo je učinjeno od sabora do danas.

Josip MIOČ

GLAZBENI DOGAĐAJI

ZAGREBAČKI LJETNI FESTIVAL 1992. GODINE

Sljednik bogate tradicije kulturnih manifestacija, *Zagrebački ljetni festival* je u hrvatskoj ratnoj 1992. godini protekao u bogatom nizu raznovrsnih kulturnih priredaba zahvaljujući izvanrednoj organizaciji KONCERTNE DIREKCIJE ZAGREB. Glazbene priredbe su se odvijale u Atriju muzejskog prostora i crkvi sv. Marka na Gornjem gradu, Hrvatskom narodnom kazalištu, i u zagrebačkoj katedrali, a plesne na prostorima Gornjeg grada, Trga bana Josipa Jelačića, Studentskog centra, Maksimira, Jaruna i Samobora uz prigodne izložbe u Muzejskom prostoru na Jezuitskom trgu, a sve to u znaku Međunarodne smotre folklor.

Posebna znakovitost ovoljetnog Festivala svakako je obljetnica "750 godina ZLATNE BULE" – Povelje slobodâ građana Zagreba (koju je 16. studenog 1242. izdao hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. proglašivši Zagreb slobodnim kraljevskim gradom) i 160. obljetnica rođenja glasovitog hrvatskog skladatelja IVANA ZAJCA.

Festival je svečano otvoren 3. srpnja 1992. koncertom Zagrebačke filharmonije kojom je ravnao i bio solist na glasoviru maestro Stephen Kovacevich s djelima Ludwiga v. Beethovena (uvertira *Coriolan*, I. koncert za glasovir i orkestar op. 15 u C-duru te III. simfonija op. 55. u Es-duru). Uz svečano otvorenje u Muzejskom prostoru na Jezuitskom trgu upriličena je atraktivna i edukativna izložba Maje Oršić pod nazivom "Hrvatska glazba od početka do sredine XX. stoljeća".

Ivan Zajc, najštovaniji kulturni djelatnik starog Agrama nedvojbeno je i utemeljitelj glazbenog profesionalizma. Njegovim marom zaživjela je raznolika glazbena djelatnost u Zagrebu.

Veselilo nas je stoga što smo uz izvedbu majstorove najpopularnije opere *Nikola Šubić Zrinjski* (u izvedbi ansambla Opere Narodnog kazališta "Ivan Zajc" iz Rijeke) na festivalskim koncertima čuli i skladbe koje do sada nisu bile prezentirane širem auditoriju. Na prvom mjestu svakako su to Zajčeva sakralna djela: *31 Davidov psalam u formi oratorija i kantata "Oče naš"* u izvedbi Zbora i Simfonijskog orkestra HRTV pod ravnanjem maestra Karla Krausa (sa vokalnim solistima Blaženkom Milić, Marijom Klasić, Cecilijom Car, Želimirom Puškarićem, Matišom Rajčićem i Antom Mijačom); briljantna *Missa Solemnis* u izvedbi Riječkog oratorijskog zbora "Ivan Matetić Ronjgov", Riječkog komornog orkestra, vokalnih solista: Olge Šober, Anđelke Rusin Tomljanović, Krunoslava Kajdi te Bojana Šobera pod ravnanjem maestra Dušana Prašelja; kao i *Requiem za Jelačića* koji je izveo muški zbor HRTV pod ravnanjem maestra Igora Kuljerića uz vokalne soliste (Želimir Puškarić i Miroslav Živković) i orgulje (Ljerka Očić-Turkuljin). Iz opusa Zajčevih svjetovnih skladbi imali smo prilike da, uz majstorove koncertne popijevke i zbornu glazbu (Madrigali), čujemo i sjajnu izvedbu pučke opere "*Zlatka*" (ansambl HNK iz Osijeka) na sceni zagrebačkog HNK.

Slijedom koncerata "Večeri na Griču" vrijedno je istaći glasoviti vokalni ansambl iz Engleske "Pro cantione antiqua" (G. Palestrina *Missa Aeterna Christi Munera*, W. Byrd *Missa* te skladbe T.L. da Victoria, O. di Lasso, T. Morley i dr.); Dubrovački simfonijski orkestar kojim je ravnao maestro Ivo Dražinić (L. Sorkočević: III. simfonija u D-duru, B. Papandopulo: *Koncert za ksilofon i orkestar* – solist Jan Lotko, W.A. Mozart: *Divertimento* u D-duru KV 136 i L. v. Beethoven: I. simfonija op. 21 u C-duru); recitale svjetskih pijanista Michele Campanella i Rudolfa Buchbindera, violončeliste Andreja Petrača uz glasovir Tomaža Petrača te Zagrebački komorni trio (Mira Flis-Šimatović glasovir, Zoran Despot flauta, Marijan Kobetić fagot).

Miloš LALOŠEVIĆ

22. VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI

Ovogodišnje 22. VARAŽDINSKE BAROKNE VEČERI (VBV) održane su pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana od 26. rujna do 10. listopada uz novčanu pomoć i suradnju Ministarstva kulture i prosvjete, Skupštine općine Varaždin, Izvršnog vijeća Skupštine općine Varaždin, Sekretarijata društvenih djelatnosti općine Varaždin, Fonda za kulturu, Hrvatske RTV, poduzeća varaždinske privrede, organizacija i privatnih firmi kao i sponzora i donatora, Ambasade Njemačke, Gothe Instituta i Francuskog instituta u Zagrebu.

U povodu VBV otvorene su i izložbe: u Povijesnom muzeju: "Crkvena umjetnost i baština novomaroškog kraja" a u Galeriji slika: "Kosta Angeli Radovani – medalje i skulpture" i održan Znanstveni skup: "Glazbena baština baroka". Do sada je održano 14 znanstvenih skupova na kojima je nastupilo tridesetak znanstvenika s preko 50 referata.

Svečano otvorenje VBV uz pozdravne riječi održano je u crkvi Kaptola Čazmansko–varaždinskoga Varaždinskim komornim orkestrom "MUNDUS GARESTIENSIS" (dir. S. Magdić).

U istoj crkvi održali su koncerte – Christoph Bossert (Njemačka) J.S. Bach *Orgelmesse*, Teil I. i II. Zbor i orkestar Muzičke škole Varaždin (dir. V. Ščedrov) sa solistima; Zagrebački solisti s djelima Sorkočevića, Bajamontija, Haendela i Cimarose; Solisti Nada Ruždjak, (sopran), Branko Mihanović, oboa i Hrvojka Mihanović–Salopek izveli su djela Jelića, Lukačića, Telemanna, Couperina, Haendla, Vivaldia, Buxtehudea i J.S. Bacha.

U koncertnoj dvorani HNK Višnja Mažuran, cembalo, imala je na programu djela Anonymusa, Sorkočevića, Bertonija, Galuppija, Wagenseila i Haydna. Komorni ansambl "GARESTIN" sa solistima Lidijom Horvat, sopran, Stjepanom Levanićem, flauta, Stjepanom Vitezom, oboa, Darijem Milkovićem, violoncello i Dadom Ružom izvodio je djela Bocilleta, Vivaldia, Haendela i J.S. Bacha.

U nedjelju 4. listopada je misno slavlje predvodio apostolski nuncij u Hrvatskoj msgr. Giulio Einaudi, a mješoviti pjevački zbor OUD "Vijenac" pod vodstvom Zvonimira Aračića izvodio je misu A. Caldare *Missa in G*. Pratinja na orguljama Anđelko Klobučar.

Svoj treći koncert Zagrebački solisti imali su u kaptolskoj crkvi s djelima J.S. Bacha. Solisti su bili Jože Haluza, Augustin Detić i Tonko Ninić.

Prije posljednjeg koncerta ovogodišnjih VBV dodijeljene su nagrade "Ivan Lukačić" laureatima: orguljašu Christophu Bossertu, basu Giorgiju Surjanu i ansamblu "Garestin".

Posljednji koncert održan je zaslugom Francuskog instituta u Zagrebu u izvedbi "Le parlement de musique" pod vodstvom M. Gesteria, i uz pomoć fundacije "France telecom".

Treba posebice istaći da je za vrijeme VBV održano 5 vrlo vrijednih izložbi. Dvije su prije spomenute, a zatim u Galeriji "Dora-art", hrvatski karikaturisti Reisinger, Voljevica, Bašić, Haramija, Puntarić, Puhin, Serdarević, Kovačević izložili su svoje radove. Priredena je i monografska izložba Eugena